

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan:
Görüşlerinizi duzenleme@bddk.org.tr adresine e-posta ile iletebilirsiniz.

YAPISAL POZİSYONA İLİŞKİN TEBLİĞ TASLAĞI

BİRİNCİ BÖLÜM **Başlangıç Hükümleri**

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğ, bankaların yapısal pozisyonları kapsamına girebilecek döviz ve dövize endeksli varlıkları, yapısal pozisyon sayılmanın gerektirdiği nitelikleri ve yapısal pozisyona tanınan sermaye yükümlülüğü muafiyetinden yararlanma koşullarına ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla düzenlenmiştir.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 43 üncü, 45 inci ve 93 üncü maddeleri ile ... tarihli ve ... sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin yedinci fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğde yer alan;

- a) Banka: 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan bankaları,
 - b) Kurul: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunu,
 - c) Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM **Yapısal Pozisyon Uygulaması**

İzin ve yapısal pozisyonun kapsamı

MADDE 4 – (1) Yapısal pozisyon bulundurmak için Kurumdan izin alınması zorunludur. Yapılacak izin başvurusuna, müracaata konu ikinci fıkra kapsamındaki kalemlerin yapısal pozisyon olarak bulundurulmasına ilişkin yönetim kurulu kararının bir örneği ile yapısal pozisyon olarak tutulacak kalemlere ilişkin bilgiler eklenir. Alınacak kararda, yapısal pozisyonun niteliği ve yönetilme şekli detaylı bir biçimde belirtilir.

(2) Bankaların yapısal pozisyonları kapsamına döviz ve dövize endeksli aşağıdaki kalemler dahil edilebilir. Bu bölüm uygulamasında altın döviz olarak kabul edilir.

- a) Borçlanmayı temsil eden döviz cinsinden veya dövize endeksli menkul kıymetler,
- b) Bağlı ortaklıklar ve iştirakler de dahil döviz cinsinden ortaklık payları.

(3) Yapısal pozisyon bulundurmak bankaların ihtiyarındadır.

Yapısal pozisyon kapsamına giren kalemlerde aranan nitelikler

MADDE 5 – (1) 4 üncü madde uyarınca yapısal pozisyon kapsamına giren varlıklarda aşağıdaki nitelikler aranır:

- a) 4 üncü maddenin ikinci fıkrasının (a) bendi kapsamında varlıkların temel piyasa riskine esas tutarın basitleştirilmiş standart yaklaşımla hesaplanmasına ilişkin usul ve esaslar kapsamında nitelikli borçlanma aracı olması, yapısal pozisyona girdiği tarih itibariyle

vadelerine en az bir yıl kalmış olması ve bu varlıkların uzun vadeli yatırım olarak vade sonuna kadar elde tutulacağına dair yönetim kurulu kararının bulunması,

b) Altının 21/2/1997 tarih ve 22912 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kıymetli Madenler Borsasında İşlem Görecek Altın Standardına İlişkin Tebliğde belirlenen standartlardaki külçe altın olması ve yapısal pozisyona alındığı tarihten itibaren en az üç yıl süre ile elde tutulacağına dair yönetim kurulu kararının bulunması,

c) 4 üncü maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde sayılan varlığı ihraç eden şirketin, temel piyasa riskine esas tutarın basitleştirilmiş standart yaklaşımla hesaplanmasına ilişkin usul ve esaslar kapsamında diğer nitelikli borçlanma aracı ihraççısı şirketlerden olması ve yapısal pozisyonda en az üç yıl süre ile elde tutulacağına dair yönetim kurulu kararının bulunması.

(2) Bu Tebliğde belirtilen diğer koşullara uyulmak kaydıyla, G-20 ülkelerinin merkezi hükümetleri, Dünya Bankası ve Uluslararası Finans Kurumu (International Finance Corporation-IFC) tarafından ihraç edilen borçlanmayı temsil eden menkul kıymetler ile Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi tarafından yurt içi ve yurt dışı piyasalarda ihraç edilen döviz ve dövize endeksli iç ve dış borçlanma senetleri derecelendirme kuruluşlarının notları aranmaksızın yapısal pozisyon olarak kullanılabilir.

(3) Bu madde kapsamındaki nitelikleri taşımayan varlıklar yapısal pozisyon kapsamına alınamaz.

Yapısal pozisyon kapsamına giren varlıklara ilişkin esaslar

MADDE 6 – (1) Yapısal pozisyona dahil edilen varlıklar alım-satım ve repo işlemlerine, teminata veya rehne konu edilemezler.

(2) Yapısal pozisyon kabul edilmenin sağladığı muafiyet ve muhasebeleştirme ilkeleri bu kapsamdaki varlıkların yapısal pozisyon olarak bulundurulduğu süre boyunca tutarlı bir şekilde uygulanır.

(3) Yapısal pozisyonu oluşturan varlıklar hiçbir şekilde yapılanmış finansal ürünleri içeren sözleşmelere ve netleştirme sözleşmelerine konu edilemez.

(4) Birinci, ikinci ve üçüncü fıkralara aykırı uygulamalara konu olan yapısal pozisyondaki varlıklar, uygulamaya konu olduğu tarih itibarıyla yapısal pozisyondan çıkarılır.

(5) Yapısal pozisyon, bu Tebliğdeki usul ve esaslara uygun olmak kaydıyla banka yönetim kurulunun belirlediği kurallar ve sınırlar içinde yönetilir.

(6) Yapısal pozisyon bulunduracak bankalar, kurların beklenenin tersine olumsuz bir biçimde gelişmesi ihtimaline karşı, yapısal pozisyonlar için tamamen veya kısmen finansal koruma sağlayacak ve söz konusu pozisyonların muhtemel olumsuz etkilerini azaltabilecek imkanlara sahip olmalıdır.

Yapısal pozisyonların muhasebeleştirme ilkeleri

MADDE 7 – (1) Yapısal pozisyon içinde tasnif edilecek varlıklar, bankaların muhasebe sistemlerinde tekdüzeni uygulamaya yönelik Kurulca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde elde tutma süreleri de dikkate alınarak ilgili yardımcı hesaplar altında izlenirler ve borçlanmayı temsil eden döviz veya dövize endeksli varlıklar vade sonuna kadar, diğer yapısal pozisyonlar ise asgari elde tutma sürelerinden düşük olmamak koşuluyla banka yönetim kurulunca öngörülen süre boyunca bu hesaplarda tutulurlar. Bu varlıklar alım-satım hesapları arasında izlenemez.

(2) Yapısal pozisyona konu varlıkların olağanüstü nedenler hariç kısmen veya tamamen birinci fıkraya aykırı olarak ilgili olmayan hesaplar altında sınıflandırılması veya elden çıkartılması durumunda banka, işlemin yapıldığı tarihi takip eden gelecek iki yıl boyunca yapısal pozisyon tutamaz. Kurum tarafından uygun görülecek haller ile aşağıdaki olaylar olağanüstü neden olarak kabul edilir;

- a) Yapısal pozisyona konu varlığı ihraç edenin kredi değerliliğinde önemli bir düşüş olması,
- b) Vergi düzenlemelerinde, bu tür finansal varlıkların faiz gelirlerine ilişkin var olabilecek vergi indirim ve muafiyetlerini ortadan kaldıran bir değişiklik yapılması,
- c) Birleşme veya devir gibi nedenlerle, bankanın mevcut faiz riski pozisyonunu veya kredi riski politikasını devam ettirebilmek için bu tür finansal varlıkları zorunlu olarak elden çıkarması,
- ç) Bankaların yatırım alanları ve sınırlarına ilişkin düzenlemelerde yapılan değişiklikler nedeniyle bu tür finansal varlıkların zorunlu olarak elden çıkarılması,
- d) Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıkların risk ağırlıklarının önemli ölçüde artırılması nedeniyle bunların elden çıkarılmak zorunda kalınması,
- e) Bankanın başvurusu ile banka özkaynaklarındaki değişimin sürekli olup olmadığını ve bankanın mali durumunu dikkate alarak Kurumun uygun görmesi.
- (3) Yapısal pozisyon içinde tasnif edilecek varlıkların aktifte bulunduğu süre veya vadesi boyunca oluşacak kur, faiz ve diğer değerlendirme işlemlerine ilişkin farkları, özkaynaklar içerisinde bir değerlendirme fonu hesabında izlenir ve bu farklar kâr dağıtımına konu edilemezler.
- (4) Yapısal pozisyon içinde tasnif edilecek varlıkların kur değişimlerinden kaynaklanabilecek değer düşüşleri öncelikle özkaynaklar arasındaki pozitif değerlendirme unsurlarının azaltılması suretiyle hesaplara yansıtılır ancak değer düşüşünün mevcut değerlendirme farkının üzerinde olması durumunda kâr / zarar hesapları kullanılır.

Yapısal pozisyona ilişkin sınırlar ve ilaveler

MADDE 8 – (1) Yapısal pozisyon kapsamında tasnif edilecek olan döviz ve dövize endeksli varlıklar toplamının, takip edildiği dövizde sermaye yükümlülüğü yaratan net uzun pozisyon tutarını ve herhangi bir şekilde özkaynak tutarını aşan kısmı sermaye yükümlülüğü muafiyeti hesaplamasında dikkate alınmaz.

(2) Yapısal pozisyon kapsamına dahil edilen altın tutarı ile ortaklık hakkını temsil eden menkul kıymetler tutarı, ayrı ayrı olmak üzere, toplam yapısal pozisyon tutarının yüzde yirmi beşini geçemez.

(3) Yapısal pozisyon olarak bulundurulanan varlıkları ihraç edenlerin yerleşik oldukları her bir yabancı ülke bazındaki yapısal pozisyona konu varlık tutarı, toplam yapısal pozisyon tutarının yüzde yirmi beşini aşamaz. Bu sınırlama, altın için, altının nezdinde bulundurulduğu kuruluşun yerleşik bulunduğu ülke dikkate alınarak uygulanır.

(4) Yapısal pozisyon kapsamına dahil edilen varlıkların tamamı, Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi tarafından yurt içi ve yurt dışı piyasalarda ihraç edilen döviz ve dövize endeksli iç ve dış borçlanma senetlerinden oluşabilir.

(5) Özkaynakların azalması nedeniyle fazla olarak açığa çıkan yapısal pozisyonlara ilişkin olarak 7 nci maddenin ikinci fıkrasında sayılan hususlar saklı kalmak kaydıyla, portföyde herhangi bir işlem yapılmaz. Özkaynaklarda artış halinde, birinci fıkrada yer alan pozisyona bağlı sınırlamaya da uygun olmak kaydıyla, ortaya çıkan ilave yapısal pozisyon tutabilme imkanı banka tarafından yapısal pozisyona ilişkin bu Tebliğdeki usul ve esaslar çerçevesinde kullanılabilir.

(6) Borçlanmayı temsil eden dövize dayalı/dövize endeksli menkul kıymetlerin vadesi geldiğinde, diğer varlıkların ise elde tutma süreleri sonunda portföyden çıkartılmaları halinde yerlerine yeni yapısal pozisyon alınması bankaların ihtiyarındadır.

Sermaye yükümlülüğü muafiyeti ve şartları

MADDE 9 – (1) 8 inci maddenin birinci fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, bankaların yapısal pozisyonları itibarıyla bulundurdıkları varlıklar için kur riskine yönelik olarak sermaye yükümlülüğü hesaplanmaz.

(2) Yapısal pozisyon bulundurmaktan dolayı kur riski sermaye yükümlülüğü muafiyetinin doğabilmesi için bankanın net uzun döviz pozisyonuna sahip olması ve aynı döviz cinsinden yapısal pozisyonu bulunması gerekmektedir.

(3) Konsolide sermaye yeterliliği oranlarının hesaplanmasında konsolide olarak hesaplanacak yapısal pozisyon, kur riski için konsolide sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasından muaf tutulur. Bu Tebliğde belirtilen koşullar ve tüm oransal limitler konsolide esasa göre de uygulanır.

(4) Yapısal pozisyon uygulamasından yararlanan bankalar en az altı ay boyunca bu uygulamadan dönemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan tebliğ

MADDE 10 – (1) 28/6/2012 tarihli ve 28337 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yapısal Pozisyona İlişkin Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 11 – (1) Bu Tebliğ 1/1/2026 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 12 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı yürütür.

GENEL GEREKÇE

Basel Komite tarafından Aralık 2017 tarihinde yayımlanan “Basel III: Finalising Post Crisis Reforms” dokümanı esas alınarak Kurumumuz tarafından piyasa riskinin hesaplanmasına ilişkin “Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım ile Temel Piyasa Riskine Esas Tutarın Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ Taslağı” hazırlanmıştır. Bu Tebliğ Taslağının hazırlanması ile birlikte “Yapısal Pozisyona İlişkin Tebliğ Taslağı”nın da güncellenmesi ihtiyacı hasıl olmuştur. Bu ihtiyaç doğrultusunda, 23.10.2015 tarihli ve 29511 sayılı Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin ilgili maddelerine yapılan atıflar temel piyasa riskine esas tutarın basitleştirilmiş standart yaklaşımla hesaplanmasına ilişkin usul ve esaslara atıf yapmak suretiyle güncellenerek “Yapısal Pozisyona İlişkin Tebliğ Taslağı” hazırlanmıştır.